

Nr 52

Av herr Jönsson i Arlov m. fl., om försöksverksamhet med sammanhållna klasser i grundskolans årskurs 9.

(Lika lydande med motion nr 38 i Första kammaren)

När 1957 års skolberedning framlade förslag, som låg till grund för 1962 års riksdagsbeslut om en obligatorisk nioårig skola, hade beredningen enligt givna direktiv order att utnyttja de erfarenheter som en sedan år 1949 bedrivna försöksverksamhet hade lämnat i de många kommuner som frivilligt deltagit i den.

I och med grundskolans införande har av lättförstådda skäl inträtt en stagnation i den av enskilda kommuner bedrivna försöksverksamheten. Man har velat pröva den nya konstruktionen i hela dess vidd, innan försök i förbättrande syfte arrangerats.

Inte minst i de kommuner där man medverkat i tidigare försöksverksamhet anmäles nu en ny önskan att det beredes möjlighet att inom det fria tillvalssystemets ram och med grundskolans målsättning bibehållen få göra försök med undervisning i sammanhållna klasser i årskurs 9.

Det är elevernas val och deras egna önskningar som gör en sådan försöksverksamhet i hög grad angelägen. Läsåret 1965/66 valde av ca 62 000 elever i årskurs 9 ej mindre än 77,4 % någon av de enbokatstaviga linjerna.

Av de 35 veckotimmarna i årskurs 9 läser eleverna oavsett linje samma ämnen under 28 veckotimmar. Av de sju valtimmarna går tre åt till engelska, som praktiskt taget varje elev på dessa linjer läser. Kvar blir alltså endast fyra timmar, då eleverna läser den önskade linjens s. k. karaktärsämnen. Det framstår nu som mindre välbetänkt att för fyra veckotimmar spränga den för åtskilliga elever sedan årskurs fyra eller lägre bibehållna klassgemenskapen genom en linjedelning som bör kunna ersättas med ett tillvalssystem som inrymmer karaktärsämnen.

Man kan emellertid vänta mer än enbart förbättrade elevrelationer genom sammanhållna klasser. Systemet bör förhindra en prestigeladdad jämförelse mellan de olika linjerna. Det underlättar tillämpningen av den relativa betygsättningen, eftersom den kan tillämpas på ett så litet som möjligt uppdelat underlag. En fördel ligger i att åtskilliga lärarbyten kan undvikas under elevernas sista skolår. Det bör också rimligtvis bli mindre lärarkrävande och indirekt därigenom medföra en besparing i fråga om lokaler.

Tanken på en sammanhållna årskurs 9 är inte ny. Den framfördes redan

av skolöverstyrelsen i dess utlåtande över 1957 års skolberednings betänkande ävensom av andra remissinstanser. I samband med remissyttrande över utredningen rörande grundskolans kompetensvärde har Lärarnas riksförbund påpekat möjligheten att införa en enda beteckning för linjerna 9g, 9t, 9s, 9m och 9h.

De fördelar som anförts beträffande sammanhållna enbokstaviga klasser i årskurs 9 kan även åberopas för en sammanhållning av hela årskursen.

Till åtlydnad av skollagens bestämmelser, där det i 7 § stadgas att skolstyrelsen skall främja pedagogiska försök, har kommuner i framställningar till skolöverstyrelsen anhållit om att få bedriva försöksverksamhet med sammanhållna klasser även i årskurs 9. Överstyrelsen har emellertid — med hänvisning till föreskrift i 5 kap. 26 § skolstadgan — ansett sig sakna befogenhet att lämna sådant medgivande.

Som tidigare nämnts pågår inom skolöverstyrelsen en översyn av grundskolans läroplan. Frågan om konstruktionen av årskurs 9 kan givetvis inte lämnas obesvarad vid denna översyn. Det kunde därför måhända te sig naturligt att avstå från några försök till dess överstyrelsen framlagt sina förslag.

Då man emellertid ännu inte vet någonting om revisionens omfattning eller hur den tidsmässigt och organisatoriskt skall genomföras, bör hinder inte få föreligga för kommunerna att redan från och med läsåret 1967/68 starta försöksverksamhet med sammanhållna årskurs 9 inom ramen för nu gällande läroplan.

Med åberopande av det anförda föreslås,

att riksdagen i skrivelse till Kungl. Maj:t anhåller om sådan ändring av skolstadgan att skolöverstyrelsen får möjligheter att medge kommuner att bedriva försöksverksamhet med sammanhållna klasser i årskurs 9 i grundskolan från och med höstterminen 1967.

Stockholm den 13 januari 1967

Hans Jönsson (s)

Johannes Blidfors (s)

Bengt Wiklund (s)
i Härnösand

Olle Göransson (s)

Eric Jönsson (s)
i Malmö